

Аранђел Смиљанић*

Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет
Одсјек за историју

ДУБРОВАЧКО ПИСМО ВОЈВОДИ РАДИЧУ САНКОВИЋУ

1399, август 13.

Сажетак: Почетком августа 1399. војвода Радич Санковић упутио је у Дубровник писмо које су донијели његови људи Будислав и Милета. Они су, поред тога, властима Општине пренијели и неке војводине поруке. Услиједио је дубровачки одговор, тачније писмо којим су Радича позивали да посјети њихов град. Истицали су да је то њихова жеља од раније, те да га са весељем чекају. Војвода је прихватио њихов позив, тако да се ускоро налазио у граду подно Срђа, гдје је поред свечаног, посјета имала и радни карактер. Завршена је издавањем повеље којом је Радич признао дубровачку власт над Приморјем, уз уступање свог баштинског села Лисца.

Кључне ријечи: Дубровник, писмо, Радич Санковић, краљ Остоја, војвода Хрвоје, Приморје, повеља, Лисац, Будислав, Милета, позив, посланик, логотет.

Почетком маја 1398. војвода Радич Санковић ослобођен је након готово седмогодишњег тамновања код војводе Сандаља Хранића. Чини се да га затворенички живот није сломио, те се врло брзо укључио у политички живот оновремене Босне, са жељом да врати пређашњу моћ и заокружи своју област. У томе га је свакако подржавао и нови краљ Стефан Остоја. Војвода Радич је одржавао добре односе са Дубровчанима, којима је у љето 1398. јавио о краљевој намјери да им прода Приморје. У почетку је и сам имао утицај на преговоре око уступања Приморја, али је из њих до краја те године био потиснут, за шта је био заслужан војвода Хрвоје, без сумње најважнији обласни господар Босне у то вријеме. Средином јануара 1399. краљ је продао Приморје Дубровчанима, при чему су он и Хрвоје добили дубровачко племство, као и кућу у граду подно Срђа. Овакав исход највише је погодио војводу Радича, који је у

* Ел. пошта: arandjelsmiljanic@yahoo.com

прољеће 1399. одржавао нимало пријатну преписку с властима Општине. Лоши односи били су подгријани и појединим инцидентима који су тада избијали између војводиних и поданика Општине. У својим писмима Радич је наглашавао своју посредничку улогу у продаји Приморја, што по њему Дубровчани нису на адекватан начин наградили. С друге стране, власти Општине биле су у страху од његове реакције, будући да им је био најближи сусјед, и да је у сваком тренутку могао упасти у Приморје, односно Нове земље, како се ова територија сада називала. Стога су они у лето 1399. радили на томе да постигну споразум са Санковићем. У склопу тих преговора била је и мисија Будисава и Милете, који су са Радичевим писмом дошли у град подно Срђа у првој половини августа те године. По обављеним разговорима, вратили су се кући, при чему су са собом понијели и дубровачко писмо са позивом Радичу да посјети њихов град. Војвода је овај позив одмах прихватио и дошао у Дубровник гдје је 25. августа издао повељу којом је признао дубровачку власт над Приморјем, при чему им је још продао и своје баштинско село Лисац¹, иако је оно у читавој причи имало секундаран значај.

Извори и литература: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 16, 18–19, 20–21, 24; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 127–130; С. Мишић, *Повеља војводе Радича Санковића Дубровнику*, ССА 6 (2007) 192; G. Čremošnik, *Prodaja bosanskog Primorja Dubrovniku god. 1399. i kralj Ostoja*, GZM 40 (1928) 117, 125–126; J. Tadić, *Promet putnika kroz Dubrovnik u srednjem веку*, Dubrovnik 1939, 140; В. Ћоровић, *Хисторија Босне*, 358, 362; М. Динић, *Државни сабор средњовековне Босне*, Београд 1955, 44; Ј. Мијушковић, *Хумска властеоска породица Санковићи*, ИЧ XI (1960) 17–54; А. Babić, *Diplomatska služba u srednjovjekovnoj Bosni*, Sarajevo 1995, 71; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hrančić Kosača*, Sarajevo 2009, 109.

Опис писма и ранија издања

Оригинално писмо које су Дубровчани средином августа 1399. упутили војводи Радичу Санковићу није сачувано, али јесте његов препис који се налази у Русковој књизи, и то на 20. листу, у његовом горњем дијелу. Почиње и завршава знаком крста, са латинским датирањем испод

¹ О томе више видјети у С. Мишић, *Повеља војводе Радича Санковића Дубровнику*, ССА 6 (2007) 183–199.

самог писма. Препис је читљив и добро очуван, са изузетком мање мрље у његовом десном средишњем дијелу.

Дубровачко писмо војводи Радичу досад је објављено два пута: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 24; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 130.

*Текст писма***

+ Вѣ всем(ѣ) мног(о)почтеномѣ а² наамъ любовимомѣ³
пригателью вокводи Радичѣ ѡд[ѣ] |2| владѣцагѡ⁴ град(а) Дѣбровника
кнеза и ѡд[ѣ] вѣсе ѡпкине многѡсрѣд(ѣ)чно⁵ |3| поздравленикѣ.
Листѣ ваше любве примисмо по Бѣдисавѣ и по Милтеви⁶ (!) |4| и
5 ѡо намъ рекоше ѡд[ѣ] ваше стране ѡ всем(ѣ) добрѣ разѣмесмо⁷.
А сѣди нашѣ |5| почтени пригателью твоѣ любовѣ море знати крѣ⁸
мног(а)ци |6| писасмо вашои м(и)л(о)сти многѡ⁹ и вѣсеср(ѣ)дно¹⁰
какѡ¹¹ нашега старога |7| и вѣ всем(ѣ)¹² ср(ѣ)дѣчнога пригателя да
догѣшь к наамъ, а ѣ твою кѣкю |8| а кѣ своим(ѣ) пригателькѣм(ѣ).
10 Зато и ѡщѣ¹³ многѡср(ѣ)дно¹⁴ молимо те |9| и зовемо доги к
намъ¹⁵ своимъ пригателькѣм(ѣ), крѣ Б(о)гѣ вѣ мног(о) |10| желикѣмо
да те вид(и)мо, крѣ како ви ѣ била ѡнаи скрѣвь наша |11| Б(о)гѣ

** Редакција издања и превода: Татјана Суботин Голубовић.

² М. Пуцић: и.

³ М. Пуцић: многолюбимомѣ.

⁴ М. Пуцић и Љ. Стојановић: владѣцаго.

⁵ М. Пуцић и Љ. Стојановић: многосрѣдно.

⁶ М. Пуцић: Милѣви; Љ. Стојановић: Милетви.

⁷ М. Пуцић: разѣмѣсмо.

⁸ У издању Љ. Стојановића након ове ријечи слиједи ми, иако је нема према фотографији преписа.

⁹ Ова ријеч недостаје у Пуцићевом издању. Љ. Стојановић: много.

¹⁰ М. Пуцић: вѣсе срѣдно.

¹¹ М. Пуцић и Љ. Стојановић: како.

¹² М. Пуцић: вѣвсѣмѣ.

¹³ Љ. Стојановић: иощѣ.

¹⁴ М. Пуцић: многосрѣдно; Љ. Стојановић: многосрѣдно.

¹⁵ М. Пуцић: кнамъ.

вѣ и ми смо¹⁶ тѣмъ печальни¹⁷ бил(и), а¹⁸ ѡд[ъ] толѣ¹⁹ кс(тъ)²⁰
и²¹ многѡ²² зишло |12| а ми ли хѡтеник²³ и въсако²⁴ добро желаник²⁵
15 имамо да те вид(и)мо |13|. Зато²⁶ ако и ини²⁷ ѡзрокъ не би²⁸ т[и] билъ
ималъ би доки къ своимъ приа|14|телк(ъ) да се ш ними видишь и
въес(е)лишь како ср(ъ)дъчнѣми приатели²⁹ |15|. Зато и ѡщъ³⁰ молимо
доги къ своимъ приателк(ъ) крѣ те многѡ³¹ весело |16| чекамо. +

Испод текста преписа писма налази се латински писан датум: ad XIII agosto 1399.

Превод

У свему многопоштованом и нашем љубљеном пријатељу војводи Радичу од владајућег кнеза града Дубровника и све Општине многосрдачни поздрав. Писмо ваше љубави примили смо по Будисаву и Милети, и што су нам рекли од вас – све смо добро разумјели. А сада наш поштовани пријатељу, твоја љубав мора знати, јер смо много и често вашој милости, као нашем старом и у свему драгом пријатељу, веома усрдно писали да дођеш к нама, својим пријатељима. Зато те опет веома срдачно молимо и зовемо: дођи к нама својим пријатељима, јер Бог зна да много желимо да те видимо. Јер, Бог зна да смо и ми били тужни због оне несреће која вас је снашла, а од тога је много прошло, а ми имамо вољу и сваку добру жељу да те видимо. Зато ако не би имао

¹⁶ М. Пуцић: мисмо.

¹⁷ М. Пуцић: печални.

¹⁸ Љ. Стојановић: да.

¹⁹ М. Пуцић: ѡдѣтолѣ.

²⁰ М. Пуцић: к.

²¹ У Стојановићевом издању недостаје и.

²² М. Пуцић и Љ. Стојановић: много.

²³ Љ. Стојановић: хѡтеник.

²⁴ М. Пуцић: въсако.

²⁵ М. Пуцић: доброжеланик.

²⁶ М. Пуцић: за то.

²⁷ Љ. Стојановић: инни.

²⁸ М. Пуцић: неби; Љ. Стојановић: не бит.

²⁹ У Пуцићевом издању недостаје комплетан 14. ред писма. Очито да је грешком са 13. одмах прешао на 15. ред писма.

³⁰ Љ. Стојановић: иѡщъ.

³¹ М. Пуцић и Љ. Стојановић: много.

Всего мко поуте мому *Исидору* латинскому пригласити дождови *Исидору* в
Владимире *Исидору* дождови *Исидору* все *Исидору* латинское срубко
подрядилине дните вше лоре прихитило повожди и вачаеди
ншоме рекоше *Исидору* вше *Исидору* все *Исидору* *Исидору* вше *Исидору*
поутеки пригласити *Исидору* лоре *Исидору* *Исидору* *Исидору*
пнекло адши млати *Исидору* лоре *Исидору* носе срубко *Исидору* *Исидору*
на все срубко пригласити *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
свояи пригласити *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
нрове *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
Желнемо *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
оуб *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
мн ли хитенине *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
што *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
теле *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*
што *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору* *Исидору*

лху адо 1377.

било какав други разлог, дођи својим пријатељима, да се с њима видиш и провеселиш као са срдачним пријатељима. Зато те још више молимо да дођеш својим пријатељима, јер те с много весеља чекамо.

Просопографски подаци

У претходним свескама *Грађе о прошлости Босне* више пута је помињан војвода **Радич Санковић**.

Будисав, *II* (страна), 4 (ред у издању) – На основу других историјских извора познато је његово презиме Милшић. Његово име први пут је забиљежено у овом писму. Други пут се јавља 5. септембра 1401, такође у дубровачком писму упућеном Санковићу. За разлику од првог, у овом писму се уз Будисављево име наводи и титула кнеза³². Посљедњи пут помиње се крајем јуна 1403, када је по војводиниом наређењу ишао у Дубровник да јави тамошњим властима нешто повјерљиво у вези са ратом који је краљ Остоја у то вријеме почео против Републике³³.

Извори и литература: М. Пуцић, *Споменици српски I*, 24, 34–35; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 130, 135; Ј. Мијушковић, *Санковићи*.

Милета, *II*, 4 – посланик и логотет војводе Радича Санковића, који се презивао Поповић. Први пут се јавља почетком јесени 1398, када је долазио у град подно Срђа да у име свог господара преговара с владом о набавци оружја. Одговорено му је 4. октобра да ће Дубровчани о томе говорити са самим војводом³⁴. Његово име други пут је забиљежено у овом писму. Већ 25. августа 1399. логотет Милета писао је у Дубровнику повељу којом његов господар војвода Радич уступа Дубровчанима приморско село Лисац³⁵.

³² На почетку писма они су саопштили да су писмо примили по кнезу Будиславу Милшићу и да им је мудро и поштено говорио. Они су све то разумјели, а затим су изражавали радост јер је војвода ухватио Покрајца Тасовчића који их је клеветао да му они раде иза леђа са лошим намјерама. М. Пуцић, *Споменици српски I*, 34–35; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 135.

³³ Занимљиво да је заједно са њим у Дубровник стигао и дубровачки посланик Паскоје Растић, који је био у мисији код Санковића са циљем да спријечи почетак рата. Ј. Мијушковић, *Санковићи*, 47.

³⁴ Прихваћен је први приједлог *de dando da armis Radicio Semchouich*, док је други који је предвиђао преговоре са Милетом одбијен и прецртан *de dicendo dicti Millete quod nostri ambassiatores loquentur cum dicto Radicio id quod nobis videbitur super dictis factis*. Ј. Мијушковић, *Санковићи*, 42.

³⁵ Повеља завршава ријечима *а њписа госпоцтва ми логодетъ Милета Поповиъ*. F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 243; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 133.

Извори и литература: F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 243; М. Пуцић, *Споменици српски* I, 24; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 130, 133; Ј. Мијушковић, *Санковићи*.

Установе и важнији термини

Скрљвљ, 11, 12 – у средњем вијеку брига или невоља. У сваком случају негативан термин за особу на коју се односила. У овом конкретном случају Дубровчани мисле на заточеништво војводе Радича Санковића у коме је био од јесени 1391. до прољећа 1398. године, када је ослобођен захваљујући, између осталог, и дубровачком заузимању за њега и његову породицу³⁶.

Литература: Ј. Tadić, *Promet putnika kroz Dubrovnik u srednjem веку*; Ј. Мијушковић, *Санковићи*.

³⁶ Док је Радич био у тамници, Дубровчани су помагали његову жену Гојиславу. Више од годину дана она је провела у Дубровнику да би, када је кренула кући 19. маја, била дарована са 100 перпера, а два властелина требало је да је допрате морем или копном до Цавтата. Ј. Tadić, *Promet putnika*, 140.

Arandel Smiljanić

Université de Banja Luka
Faculté de Philosophie
Département d'Histoire

LETTRE DE DUBROVNIK AU VOÏVODE RADIČ SANKOVIĆ

1399, août 13

Résumé

Les Ragusains adressent le 13 août 1399 une lettre au voïvode Radič Sanković l'invitant à rendre visite à leur cité. Ce courrier a été précédé de la venue [à Dubrovnik] de deux émissaires du voïvode, Budislav Milšić et Mileta Popović, qui étaient porteurs de quelques messages à l'attention des autorités de la République ragusaine. Le voïvode Radič a accepté l'invitation et s'est rendu à Dubrovnik où il a délivré le 25 août de la même année une charte par laquelle il reconnaissait le pouvoir de Dubrovnik sur le Littoral (Primorje) et procédait à la vente de son village patrimonial de Lisac.

Mots-clés: Dubrovnik, lettre, Radič Sanković, roi Ostoja, voïvode Hrvoje, Littoral (Primorje), charte, Lisac, Budislav Milšić, Mileta Popović.